

OD REDAKCJI

Oddajemy do Państwa rąk kolejny, siedemdziesiąty trzeci tom „Rozpraw Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego”. Ma on szczególny charakter, dedykowany jest bowiem Profesor Halinie Pelcowej, wybitnej polskiej językoznawczyni, z okazji Jej siedemdziesiątych piątych urodzin. Profesor H. Pelcowa w ciągu całej swej kariery naukowej związana była z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Jej badania naukowe sytuują się w obrębie dialektologii, historii języka, socjolingwistyki, etnolingwistyki, leksykologii i leksykografii gwarowej. Z redakcją czasopisma „Rozprawy Komisji Językowej ŁTN” Szacowna Jubilatka współpracuje od wielu lat jako autorka i recenzentka, utrzymując kontakty naukowe z łódzkimi językoznawcami, wśród których miała i ma grono bliskich Jej osób.

Na tom złożyło się czterdzieści tekstów autorstwa przyjaciół, koleżanek/kolegów, współpracowników, uczniów Jubilatki, uczonych reprezentujących czternaście ośrodków naukowych w Polsce. Większość artykułów nawiązuje tematycznie, problemowo czy też metodologicznie do prac badawczych Pani Profesor.

Tom otwiera opracowana przez Stanisława Cygana biografia naukowa Profesor Haliny Pelcowej, połączona z wykazem bibliograficznym Jej prac. Uhonorowaniem Jubilatki jest artykuł Renaty Marciniak-Firadzy poświęcony imionom *Halina* i *Irena* oraz nazwiskom *Bartnik* i *Pelc*. Bezpośrednie nawiązanie do działalności naukowej Prof. H. Pelcowej stanowią artykuły: Agnieszki Dudek-Szumigaj i Marka Olejnika o badaniach nad polsko-ukraińskimi związkami leksykalnymi, Ilony Gumowskiej-Grochot o roli *Słownika gwar Lubelszczyzny*, największego osiągnięcia naukowego Jubilatki, w edukacji regionalnej oraz Barbary Grabki o zawartym w *Słowniku gwar Lubelszczyzny* słownictwie związanym z obrzędowością roku kościelnego.

Pozostałe teksty koncentrują się wokół kilku wybranych kręgów badawczych.

Gwarom różnych okolic Polski poświęcone zostały artykuły: Stanisława Dubisza o gwarze sejneńskiej, Kazimierza Ożoga o gwarach lasowiackich oraz Doroty Krystyny Rembiszewskiej i Janusza Siatkowskiego o warmińskiej gwarze wsi Bredynki.

Duża część autorów za obiekt badań obrała słownictwo, przede wszystkim gwarowe, ale także regionalne i ogólnopolskie. Halina Karaś pisze o gwarowych wyrazach *zajda*, *zajdy* i *zajdki*, Justyna Kobus o leksyce z mikropola tematycznego BURZA,

Krzysztof Kołatka o słownictwie kulinarnym Krajny i Lubelszczyzny, Katarzyna Konczewska o wyrazie *kałmuk*, Renata Kucharzyk o leksemach *brejda* i *brejdaczka*, Ilona Kulak o wyrazie *totyz*, będącym podhalańską nazwą rdestu plamistego, Anna Piechnik o gwarowej leksyce ekspresywnej odnoszącej się do człowieka, Anna Piotrowicz-Krenc i Małgorzata Witaszek-Samborska o nowych regionalizmach poznańskich, Emil Popławski o semantyce rzeczownika *przysłowie*, Jerzy Sierociuk o czasownikach *pozywać* i *nazywać*, Petar Sotirov o bułgarskim słownictwie gwarowym w języku polskim, Jadwiga Waniakowa o gwarowych nazwach roślin, a Włodzimierz Wysoczański o gwarowych nazwach wiadomości niepewnych, fałszywych itp.

Słowników gwarowych dotyczą artykuły: Józefa Kąsia i Maciej Raka oraz Katarzyny Sicińskiej. Zagadnienie mapowania zjawisk gwarowych podjęte zostało w artykule Ireny Jaros.

Antroponimia gwarowa stała się obiektem zainteresowania Feliksa Czyżewskiego i Tomasza Jelonka, słotwórstwem gwarowym zajęła się zaś Beata Gala-Milczarek.

W etnolingwistycznym nurcie badań mieszczą się artykuły dotyczące m.in. wartości i obyczajów utrwalonych w polskim, przede wszystkim ludowym, obrazie świata. Są to teksty autorstwa Haliny Kurek, Marzeny Marczewskiej, Stanisławy Niebrzegowskiej-Bartmińskiej, Błażeja Osowskiego, Joanny Szadury oraz Małgorzaty Święcickiej i Moniki Peplińskiej, a także Anny Tyrpy.

Gwarze jako tworzywu tekstów literackich swoje artykuły poświęcili: Artur Rejter, Elżbieta Rudnicka-Fira i Urszula Sokólska.

W tomie znalazły się również artykuły podejmujące zagadnienia grzeczności i elegancji językowej oraz stylistyki gatunku. Ich autorami są: Kazimierz Sikora, Elżbieta Wierzbicka-Piotrowska oraz Maria Wojtak.

Teksty zgromadzone w tegorocznym tomie „Rozpraw...” stanowią wyraz uznania dla dorobku naukowego Profesor Haliny Pelcowej oraz szacunku wobec pracowitości i zaangażowanej postawy Jubilatki, a zarazem odzwierciedlają zakres badawczy kilku pokoleń polskich językoznawców, którym bliskie są gwary i kultura ludowa.